

PRIKAZ BIBLIOTEKA ANTROPOLOGIJE I ETNOLOGIJE

Naklada Jesenski i Turk, Zagreb.

Tijekom 2002. godine relativno uspješan produkcijski lanac strukovnih izdanja upotpunjen je i obogaćen naslovima koje je u okviru *Biblioteke antropologije i etnologije* izdala Naklada Jesenski i Turk. Taj je nakladnik na početku studenoga objavio prijevode sljedećih knjiga: *Meso: prirodni simbol* Nicka Fiddesa, *Zlatna grana: podrijetlo religijskih obreda i običaja* Jamesa G. Frazera, *Uvod u antropologiju: teorije i teoretičari kulture* Jerryja D. Moorea, *Drugi i sličan: pogledi na etnologiju suvremenih društava* Martine Sagalen (ur.), te knjigu *Rock po istrijanski: o popularnoj kulturi, regiji i identitetu* Sanje Kalapoš. Urednice *Biblioteke* su Jasna Čapo Žmegač, Valentina Gulin Zrnić i Sanja Kalapoš Gašparac.

Parafrazirajući podnaslovom "prirodni simbol" naslov rada Mary Douglas o ljudskom tijelu kao simbolu i imenujući njime meso, Nick Fiddes je pobliže odredio središnji interes svoje studije — istraživanje uraslosti različitih ljudskih odnosa prema mesu u povijesne, civilizacijske, kulturne i druge tekovine. Fiddes pokazuje kako je zapadni sustav prehrane bitno određen simboličkom vrijednošću mesa. Ono je, naime, primarno sredstvo kojim se, kontrolom okoliša i pokoravanjem životinja demonstrira čovjekova superiornost u odnosu na prirodni svijet, koju kultura s kojom smo srasli pozitivno vrednuje. Fiddes razmatra meso i s gledišta o povezanosti njegove konzumacije i zdravlja, uočava kako pomoću tržišta raste kvantitativno vrednovanje mesa, a piše i o različitim etičkim i ekološkim stavovima o mesu, te njegovoj proizvodnji i konzumaciji. Čovjekov stav o mesu autor je povezo s njegovim pogledom na svijet, naglasivši mogućnost da upravo promjena navika vezanih uz konzumiranje mesa upućuje na promjenu percepcije svijeta u kojemu živimo.

Hrvatsko je izdanje uredila, predgovor napisala Sanja Kalapoš, a knjigu s engleskog jezika prevela Suzana Kovačević.

The Golden Bough: a Study in Comparative Religion najpoznatije je i najveće djelo škotskog antropologa Jamesa G. Frazera (1854.-1941.). U istraživanje niza običaja, vjerovanja, rituala i mitova različitih naroda iz kojih je crpio sličnosti, Frazer je krenuo proučavajući ritual nasljeđivanja *Kralja Šume*, svećenika i ubojice u svetištu Dijane iz Nemija. U tome je ritualu odbjeglomu robu bilo dopušteno preuzeti "prijestolje" uspije li odlomiti granu sa zlatnoga stabla.

Frazer je potraga za ljestvicom i značenjima religijske misli dovela do zaključka o paralelnom napretku civilizacije i religije, u koju je magija, kao elementarni oblik religijske misli, evoluirala.

Dvosveščano englesko izdanje knjige iz 1890. godine preveo je, uredio hrvatsko izdanje i napisao pogovor Dinko Telečan.

Knjiga *Drugi i sličan: Pogledi na etnologiju suvremenih društava* sinteza je radova i rasprava održanih na simpoziju koji su 1987. godine pod nazivom Socijalna antropologija i etnologija Francuske organizirali Nacionalni muzej narodnih umjetnosti i tradicija i Centar za francusku etnologiju. Prema riječima Martine Segalen, autorice predgovora i urednice knjige sastavljene od triju cjelina (*Pogled na drugoga, Identiteti i kulture, Etnologija i društvena potražnja*), knjiga otvara moguće putove novih etnoloških istraživanja suvremenog, modernog društva.

Drugi se kao predmet istraživanja nama dalekog — "divljeg" i "primitivnog" — — promijenio, on je blizak, prisutan ovdje i sada i, nama sličan, a upravo bi uvažavanje cijeloga kompleksa njegovih identiteta posebni moglo otkriti njegovu *drugost*. Budući da su procesi identifikacije *drugoga* bili i predmetom istraživanja klasične antropologije, *bliski drugi* načima preispitivanja pojmova skupine, kulture i identiteta, ali i drukčije pristupe simboličkom, društvenom i političkom. Promjena potreba za etnološkim spoznajama, koje su nekada dolazile "odozgo", od kolonizatora, a danas proizlaze iz potreba društva u kojemu sam istraživač živi, zaključuje se u ovome zborniku, učinila je etnologa uočljivim i potrebnim u vlastitom društvu. Završna cjelina zbornika pokazat će kako etnologiju bliskoga posebnom čini upravo činjenica da ona proizvodi znanja o onim društvenim skupinama kojima su ta znanja dostupna.

Knjigu je odabrala i hrvatsko izdanje uredila Jasna Čapo Žmegač, a s francuskog jezika prevela Lada Muraj.

Rock po istrijanski: O popularnoj kulturi, regiji i identitetu knjiga je Sanje Kalapoš nastala iz njezine ponešto izmijenjene doktorske disertacije. Svoje je istraživanje *ča-vala* autorica utemeljila na hipotezama da je *ča-val* izraz istarskoga regionalizma koji nije suprotstavljen hrvatskom nacionalnom identitetu, da su njegovoj popularizaciji uglavnom pridonijele političko-društvene prilike, te da kombinacija dijalekta i vrste glazbe u *ča-valu* omogućuju istodobno i identificiranje s lokalnim i aktivno sudjelovanje u svjetskim trendovima. Autorica kroz diskurs tiskanih medija i vlastitog terenskog istraživanja analizira *ča-val* kao etnološku, kulturnu, regionalnu i političku pojavu, odnosno raspravlja o položaju i značajkama popularne kulture na sjecištima lokalnog i globalnog, o odnosima jezika, dijalekta i identiteta, te regionalne i nacionalne kulture.

Namijenjena upoznavanju studenata antropologije s najvažnijim teoretičarima i teorijama kulture, knjiga Jerryja D. Moorea *Uvod u antropologiju...* podijeljena je, s obzirom na bliskost problematike u njima zastupljenih antropologa, na pet tematskih cjelina — *Utemeljitelji* (Tylor, Morgan, Boas, Durkheim), *Priroda kulture* (Kroeber, Benedict, Sapir, Mead), *Priroda društva* (Mauss, Malinowski, Radcliffe-Brown, Evans-Pritchard), *Evolucionističke, adaptacionističke i materijalističke teorije* (White, Steward, Harris, Burke, Leacock), *Strukture, simboli i značenja* (Levi-Strauss, Turner, Geertz, Douglas, Fernandez). Teoretičar/ka zastupljeni svaki u pojedinom poglavlju predstavljani

su kratkom biografijom i uvodom u najvažnije aspekte svoga antropološkog djelovanja. Na kraju svakoga poglavlja je popis ključnih bibliografskih jedinica.

S obzirom na dosadašnju nedostupnost sličnih sadržaja, posebice ne na hrvatskome jeziku, te razumljivom stilu, ova bi knjiga, osobito u studentskim etnološkim krugovima zasigurno trebala umanjiti učestalost pitanja sličnih onomu kakvo je autoru knjige postavio jedan student: *O čemu je, do vraga, uopće riječ?*

Hrvatsko je izdanje uredila Jasna Čapo Žmegač, a knjigu s engleskog jezika prevela Gordana V. Popović.

Ana-Marija Vukušić